

Crna Gora
Ministarstvo prosvjete

CENTAR ZA STRUČNO
OBRAZOVANJE

STANDARD ZANIMANJA

FARMACEUTSKI TEHNIČAR/ FARMACEUTSKA TEHNIČARKA U PROMETU LJEKOVA I MEDICINSKIH SREDSTAVA

SADRŽAJ

1.	OPŠTE INFORMACIJE O ZANIMANJU.....	2
2.	TIPIČNI POSLOVI U OKVIRU ZANIMANJA	3
3.	KLJUČNI POSLOVI.....	4
3.1.	GRUPA POSLOVA: ANALIZA, PLANIRANJE I ORGANIZACIJA RADA	4
3.2.	GRUPA POSLOVA: PRIPREMA POSLA I RADNOG MJESTA	6
3.3.	GRUPA POSLOVA: OPERATIVNI POSLOVI	9
3.4.	GRUPA POSLOVA: KOMERCIJALNI POSLOVI	14
3.5.	GRUPA POSLOVA: ADMINISTRATIVNI POSLOVI.....	16
3.6.	GRUPA POSLOVA: POSLOVI RUKOVOĐENJA.....	16
3.7.	GRUPA POSLOVA: NADZOR RADA	16
3.8.	GRUPA POSLOVA: OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA	17
3.9.	GRUPA POSLOVA: ODRŽAVANJE I POPRAVKE.....	18
3.10.	GRUPA POSLOVA: KOMUNIKACIJA.....	19
3.11.	GRUPA POSLOVA: OČUVANJE ZDRAVLJA I OKOLINE	21
4.	OSTALE INFORMACIJE O ZANIMANJU.....	23
5.	REFERENTNI PODACI.....	24

Napomena:

Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu, obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

1. OPŠTE INFORMACIJE O ZANIMANJU

NAZIV ZANIMANJA: FARMACEUTSKI TEHNIČAR/ FARMACEUTSKA TEHNIČARKA U PROMETU LJEKOVA I MEDICINSKIH SREDSTAVA

NIVO: IV1

OPIS ZANIMANJA:

Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava, u apotekama obavlja prijem i kontrolu primljenih lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda, njihovo raspoređivanje i skladištenje. Vršiti izdavanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta/ medicinskih sredstava i ostalih proizvoda, uz pružanje savjeta o pravilnoj upotrebi, načinu čuvanja i neželjenim reakcijama i interakcijama. Učestvuje u izradi magistralnih lijekova. U veletrgovinjama obavlja poslove popisivanja, prijema, skladištenja i izdavanja lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, GDP.

KOMPETENCIJE

Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Analizira i planira aktivnosti u cilju pripreme za njihovu realizaciju
- Organizuje sopstveni rad za izvođenje dnevnih zaduženja
- Priprema radno mjesto za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko
- Priprema resurse za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko
- Vršiti ličnu pripremu za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko
- Obavlja prijem i skladištenje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apoteci
- Vršiti izdavanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda pacijentima/ korisnicima usluga
- Obavlja pripremne i završne poslove pri izradi magistralnih lijekova
- Vršiti popisivanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apoteci i veletrgovinji
- Vršiti prijem, skladištenje i izdavanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u veletrgovinji
- Vršiti nabavku materijala, pribora i sredstava za realizaciju radnih zadataka
- Vršiti naplatu prodatih lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i izvršenih usluga
- Vodi radnu dokumentaciju
- Sprovodi postupke za kontrolu kvaliteta rada
- Vršiti osnovno održavanje aparata i pribora za rad
- Obavlja komunikaciju sa saradnicima, nadređenima i sa pacijentima/ korisnicima usluga
- Sprovodi postupke i mjere za zaštitu na radu, zaštitu zdravlja i okoline

2. TIPIČNI POSLOVI U OKVIRU ZANIMANJA

Grupe poslova	Ključni poslovi
Analiza, planiranje i organizacija rada	- Analiziranje i planiranje aktivnosti u cilju pripreme za njihovu realizaciju - Organizacija sopstvenog rada za izvođenje dnevnih zaduženja
Priprema posla i radnog mjesta	- Pripremanje radnog mjesta za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko - Pripremanje resursa za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko - Lična priprema za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko
Operativni poslovi	- Prijem i skladištenje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apoteci - Izdavanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda pacijentima/ korisnicima usluga - Pripremni i završni poslovi pri izradi magistralnih lijekova - Popisivanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apoteci i veledrogeriji - Prijem, skladištenje i izdavanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u veledrogeriji
Komercijalni poslovi	- Nabavka materijala, pribora i sredstava za realizaciju radnih zadataka - Naplata prodatih lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i izvršenih usluga
Administrativni poslovi	- Vođenje radne dokumentacije
Poslovi rukovođenja	- Nema poslova rukovođenja
Nadzor rada	- Nema poslova nadzora rada
Obezbeđivanje kvaliteta	- Sprovođenje postupaka za kontrolu kvaliteta rada
Održavanje i popravke	- Osnovno održavanje aparata i pribora za rad
Komunikacija	- Obavljanje komunikacije sa saradnicima, nadređenima i dobavljačima - Obavljanje komunikacije sa pacijentima/ korisnicima usluga
Očuvanje zdravlja i okoline	- Sprovođenje postupaka i mjera za zaštitu na radu - Sprovođenje postupaka i mjera za zaštitu zdravlja i okoline

3. KLJUČNI POSLOVI

3.1. GRUPA POSLOVA: ANALIZA, PLANIRANJE I ORGANIZACIJA RADA

3.1.1. Ključni posao: Analiziranje i planiranje aktivnosti u cilju pripreme za njihovu realizaciju

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Analizira dnevna i nedjeljna zaduženja u cilju planiranja aktivnosti i neophodnih **resursa** za realizaciju radnih zadataka

Resursi: supstance, laboratorijsko posuđe, pribor, aparati, ambalaža i dr.

- Pregleda radnu dokumentaciju, u skladu sa zahtjevima radnog zadatka
- Analizira količinu **lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda** u apoteci u cilju planiranja dopune

Ljekovi, medicinska sredstva i ostali proizvodi: Ljekovi sa režimom izdavanja bez recepta, lijekovi sa režimom izdavanja sa receptom, pomoćna lijekovita sredstva, biljni preparati, medicinska kozmetika, medicinski materijal i dr.

- Provjerava vrijednosti **parametara** ambijentalnih uslova u radnim prostorijama

Parametri: temperatura, vlažnost, svjetlost i dr.

- Provjerava higijenske uslove u radnim prostorijama
- Analizira stanje zaliha za određeni asortiman u pogledu količina, rokova upotrebe i cijena u veledrogeriji
- Planira sopstveni rad, u skladu sa rasporedom aktivnosti nadređenog
- Planira vrijeme za realizaciju radnog zadatka

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Organizacija rada u apoteci
- Organizacija rada u veledrogeriji
- Upotreba informaciono-komunikacione tehnologije

3.1.2. Ključni posao: Organizacija sopstvenog rada za izvođenje dnevnih zaduženja

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Preuzima radnu dokumentaciju za realizaciju poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko
- Organizuje dostupnost resursa za rad u apoteci i veledrogeriji u cilju optimizacije radnog procesa
- Organizuje realizaciju poslova, u zavisnosti od njihove složenosti, u skladu sa raspoloživim resursima i zahtjevanim rokovima
- Organizuje sprovođenje higijenskih mjera u radnim prostorijama

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Organizacija rada u apoteci
- Organizacija rada u veledrogeriji
- Sprovođenje higijenskih mjera u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko

3.2. GRUPA POSLOVA: PRIPREMA POSLA I RADNOG MJESTA

3.2.1. Ključni posao: Pripremanje radnog mjesta za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Provjetrava radne prostorije u cilju stvaranja odgovarajućih uslova za rad
- Osigurava ispunjenost ambijentalnih uslova u radnim prostorijama
- Vršiti pripremu radne površine za izradu magistralnih lijekova
- Osigurava adekvatno sprovođenje higijenskih mjera radnih i pomoćnih prostorija prije, za vrijeme i nakon radnog procesa
- Preduzima mjere za obezbjeđenje radnog mjesta, u skladu sa propisima zaštite na radu

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Organizacija rada u apoteci
- Organizacija rada u veledrogeriji
- Zaštitne procedure za obavljanje poslova na siguran i bezbjedan način

3.2.2. Ključni posao: Pripremanje resursa za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Priprema fiskalnu kasu i fiskalni printer za rad, na početku smjene
- Osigurava dostupnost i pripremljenost **laboratorijskog posuđa i pribora** za izradu magistralnih lijekova
Laboratorijsko posuđe i pribor: manzure, laboratorijske čaše, stakleni štapići, patene, tarionici sa pistilom i dr.
- Osigurava dostupnost i pripremljenost **laboratorijskih aparata**, u skladu sa pratećom proizvođačkom dokumentacijom
Laboratorijski aparati: destilator, vodeno kupatilo, rešo, sterilizator, tara vaga i električna vaga i dr.
- Osigurava raspoloživost supstanci za izradu magistralnih lijekova, punjenjem odgovarajućih **stojnica**, obilježenih na adekvatan način
Stojnice: staklene posude sa uskim grlom, staklene posude sa širokim grlom, porculanske posude i dr.
- Osigurava raspoloživost svih potrebnih **resursa** za prijem, skladištenje i izdavanje robe u prometu lijekova na malo i veliko
Resursi: police, fioke, metalni orman pod ključem za narkotike, karantin i dr.

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Organizacija rada u apoteci
- Organizacija rada u veledrogeriji
- Laboratorijski aparati, pribor i posuđe

3.2.3. Ključni posao: Lična priprema za obavljanje poslova u prometu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na malo i veliko

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Vršiti pranje i dezinfekciju ruku prije započinjanja radnih aktivnosti
- Nosi **radnu uniformu za rad u apoteci** ili privrednom društvu - veletrgovini, u skladu sa propisanim kodeksom oblačenja

Radna uniforma za rad u apoteci: bijeli mantil/ uniforma i bijele neperforirane klompe

- Usklađuje **estetski i higijenski izgled**, u skladu sa profesijom koju obavlja

Estetski i higijenski izgled: uredna kosa i nokti, skladna šminka i dr.

- Preduzima mjere za bezbjedan rad upotrebom **HTZ opreme** za realizaciju radnog zadatka

HTZ oprema: zaštitna obuća, zaštitna odjeća, zaštitne rukavice, zaštitna kapa, zaštitna maska, zaštitne naočare i dr., u skladu sa važećim propisima o zaštiti na radu

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Profesionalni kodeks
- HTZ oprema

3.3. GRUPA POSLOVA: OPERATIVNI POSLOVI

3.3.1. Ključni posao: Prijem i skladištenje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apoteci

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Preuzima zapakovane lijekove, medicinska sredstva i ostale proizvode sa propratnom **dokumentacijom** od dobavljača, u prisustvu odgovornog lica, farmaceuta
 - Dokumentacija:** prijemnica, otpremnica, faktura, dokumentacija koja prati hladni lanac, deklaracija, sertifikat, uputstvo za pacijenta/ korisnika usluga, garantni list i ostala prateća dokumentacija, u zavisnosti od vrste robe
- Vršiti otpakivanje pristiglih lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda iz transportne ambalaže
- Sortira primljene lijekove, medicinska sredstva i ostale proizvode na odgovarajućim radnim površinama u prostoriji za prijem robe
- Provjerava ispravnost ambalaže u pogledu fizičkih oštećenja vizuelnim pregledom
- Provjerava količinu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u odnosu na fakturu
- Provjerava rok trajanja lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u odnosu na fakturu
- Vršiti postavljanje cijena i nivelisanih cijena na lijekovima, medicinskim sredstvima i ostalim proizvodima, u skladu sa odgovarajućim propisima
- Popunjava police lijekovima, medicinskim sredstvima i ostalim proizvodima u materijalci, u skladu sa farmaceutskim oblikom i **načinom čuvanja**
 - Način čuvanja:** sobna temperatura, zaštita od svjetlosti, hladni lanac, metalni orman pod ključem i dr.
- Dopunjava/ defektira po potrebi police i fioke lijekovima, medicinskim sredstvima i ostalim proizvodima u oficini, u skladu sa farmaceutskim oblikom i načinom čuvanja
- Vršiti povrat ambalaže dobavljačima

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Preuzimanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i prateća dokumentacija
- Dopunjavanje/ defektiranje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u oficini
- Poslovna komunikacija

3.3.2. Ključni posao: Izdavanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda pacijentima/ korisnicima usluga

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Utvrđuje individualne potrebe pacijenta/ korisnika usluge za sprovođenje racionalne farmakoterapije na osnovu izvještaja ljekara ili recepta
- Utvrđuje individualne potrebe pacijenta/ korisnika usluge na osnovu usmenih informacija
- Utvrđuje postojanje alergija ili **drugih ograničenja** u primjeni lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na osnovu razmijenjenih informacija sa pacijentom/ korisnikom usluge
Druga ograničenja: intolerancija na gluten, intolerancija na laktozu, dijabetes i dr.
- Provjerava fizički ili elektronskim putem stanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na lageru
- Nudi jedan ili više odgovarajućih lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda na osnovu utvrđenih individualnih potreba pacijenta/ korisnika usluge, sopstvenog znanja i iskustva
- Vršiti odabir odgovarajućeg lijeka sa režimom izdavanja bez recepta/ medicinskog sredstva ili ostalih proizvoda, nakon razgovora sa pacijentom/ korisnikom usluge
- Savjetuje pacijenta/ korisnika usluge o pravilnoj upotrebi, načinu čuvanja i neželjenim reakcijama i interakcijama lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda koje izdaje
- Obavještava i zakazuje termine pacijentima/ korisnicima usluga, kod organizovanih **zdravstvenih aktivnosti** u apoteci
Zdravstvene aktivnosti: mjerenje pritiska, pregledi kože, određivanje vitaminsko-mineralnog statusa pacijenata i dr.
- Izdaje pacijentu/ korisniku usluge lijekove sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i druge proizvode nakon naplate i izdavanja računa

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Sastav, indikacije i djelovanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Interakcije, kontraindikacije i neželjena dejstva lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Poznavanje stranog jezika
- Poslovna komunikacija

3.3.3. Ključni posao: Pripremni i završni poslovi pri izradi magistralnih lijekova

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Provjerava **pripremljenost radnog mjesta** za izradu magistralnog lijeka
Pripremljenost radnog mjesta: higijenski uslovi, adekvatan raspored i raspoloživost supstanci i ambalaže, raspoloživost laboratorijskog posuđa, stanje mjernih instrumenata i dr.
- Vršiti **pripreme poslove** za proces izrade magistralnog lijeka
Pripremni poslovi: odabir potrebnih supstanci i laboratorijskog posuđa, priprema aparata i dr.
- Odmjerava potrebnu količinu supstanci za izradu magistralnog lijeka koristeći **mjerno posuđe i mjerne instrumente** uz nadzor farmaceuta
Mjerno posuđe: menzure, pipete, mjerne kašike, laboratorijske čaše i dr.
Mjerni instrumenti: pipetor, analitičke vage, elektronske vage i dr.
- Vršiti miješanje supstanci korišćenjem odgovarajućeg laboratorijskog posuđa i pribora, u skladu sa proskripcijom za izradu magistralnog lijeka
- Vršiti punjenje i pakovanje magistralnog lijeka u odgovarajuću **ambalažu**
Ambalaža: plastične kutije, plastične boce, papirne kese i dr.
- Vršiti obilježavanje upakovanog magistralnog lijeka adekvatnim **signaturama**, u skladu sa proskripcijom, načinom upotrebe i rokom trajanja
Signature: glavne i pomoćne

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Apotekarska laboratorija: supstance, aparati, pribor, posuđe i dr.
- Tehnologija izrade magistralnih lijekova
- Formulae Magistrales, važeća Farmakopeja

3.3.4. Ključni posao: Popisivanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apoteci i veledrogeriji

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Štampa popisne liste u cilju utvrđivanja trenutnog stanja lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u apotekama i veledrogerijama
- Sortira lijekove, medicinska sredstva i ostale proizvode po odabranom kriterijumu
- Vršiti brojanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u cilju utvrđivanja količina
- Utvrđuje trenutno **stanje** lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u pogledu količine u odnosu na zaduženje

Stanje: poklapanje sa zaduženjem, manjak u odnosu na zaduženje ili višak u odnosu na zaduženje

- Utvrđuje brojno stanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda koji ne zadovoljavaju u pogledu roka trajanja i fizičkog stanja i izgleda u cilju njenog otpisa
- Odlaze lijekove, medicinska sredstva i ostale proizvode za otpis na predviđeno mjesto na zakonom propisan način, uz vođenje adekvatne evidencije

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Upotreba informaciono-komunikacione tehnologije
- Poslovna komunikacija

3.3.5. Ključni posao: Prijem, skladištenje i izdavanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u veletrgojari

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Vršiti **prijem** lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i prateće dokumentacije, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, (*GDP – Good distribution practice*)
Prijem: preuzimanje temperaturnih zapisa, kvantitativna i kvalitativna kontrola ispravnosti primljene robe, očitavanje parametara ambijentalnih uslova i dr.
- Vršiti **skladištenje** lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, GDP
Skladištenje: transport sredstvima unutrašnjeg transporta, odvajanje u karantin, odlaganje u hladnu komoru, lijepljenje deklaracija, slaganje i dr.
- Vršiti **izdavanje** lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, GDP
Izdavanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda: izdvajanje po vrsti, seriji, roku upotrebe i količini u skladu sa radnim nalogom, kvantitativna i kvalitativna provjera ispravnosti, priprema ambalaže za pakovanje, pakovanje i dr.
- Obavlja **aktivnosti** pri izdavanju lijekova u hladnom lancu, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, GDP
Aktivnosti: pregledanje i pripemanje temperaturnih zapisa iz hladne komore i indikatora temperaturnog režima (monitoring kartica, data logger, freze watch indikator), postavljanje indikatora na ambalaži i dr.
- Obavlja komunikaciju sa kupcima i provjeru ispravnosti robe pri rješavanju reklamacija kupaca i povlačenju lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda iz prometa
- Izvodi čišćenje i dezinfekciju opreme i prostora u skladištima veletrgojarije, u određenim vremenskim intervalima i obimu, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, GDP
- Vršiti očitavanje **parametara** ambijentalnih uslova mjernim instrumentima, u skladu sa dobrom praksom u distribuciji lijekova, GDP
Parametri: temperatura i vlažnost
- Vodi ažurno evidencije u vezi sa primjenom, unapređenjem i održavanjem standarda kvaliteta i smjericama dobre prakse u distribuciji lijekova, *GDP*

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Prijem lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u skladištima veletrgojarije
- Skladištenje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u veletrgojarijama
- Izdavanje lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda iz skladišta veletrgojarije
- Poslovna komunikacija

3.4. GRUPA POSLOVA: KOMERCIJALNI POSLOVI

3.4.1. Ključni posao: Nabavka materijala, pribora i sredstava za realizaciju radnih zadataka

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Izrađuje prijedlog specifikacija potrebnog materijala za rad u apoteci
 - Materijal:** supstance za izradu magistralnih lijekova, laboratorijsko posuđe, ambalaža, zaštitna sredstva za rad i dr.
- Prikuplja ponude od dobavljača za nabavku materijala neophodnog za poslovanje apoteke
- Naručuje materijal za rad u apoteci, od izabranog dobavljača, u okviru svojih nadležnosti
- Vršiti preuzimanje i provjeru ispravnosti preuzetog materijala, vizuelnim putem
- Provjerava stanje zaliha i rokove trajanja lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda u prometu lijekova na malo i veliko
- Dostavlja podatke o nedostajućem asortimanu lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda odgovornom licu u apoteci i veledrogeriji

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Izrada specifikacija materijala za rad u apoteci
- Analiza asortimana lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i zaliha
- Poslovna komunikacija

3.4.2. Ključni posao: Naplata prodatih lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i izvršenih usluga

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Vršiti **naplatu** i izdavanje fiskalnih računa za prodane lijekove sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i izvršenih usluga, koristeći odgovarajuće **uređaje**

Naplata: gotovinski i bezgotovinski

Uređaji: fiskalna kasa, fiskalni printer, bar kod čitač, terminal za platne kartice i dr.

- Izdaje fakture za potrebe plaćanja preko transakcionog računa
- Promoviše povoljnost programa lojalnosti, kao i prednosti pri korišćenju kartica lojalnosti
- Prikuplja informacije o potrebama i navikama kupaca
- Prati **djelovanje konkurencije** na osnovu informacija sa tržišta

Djelovanje konkurencije: cijene konkurentskih proizvoda, promotivne akcije, asortiman i dr.

- Vršiti predstavljanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda iz asortimana veledrogerije na terenu, koristeći odgovarajuće kataloge sa proizvodima, reklamne uzorke i reklamni materijal
- Dijeli promotivni/ edukativni materijal u vezi sa programima promocije zdravlja, namijenjen široj populaciji

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Poznavanje rada na fiskalnoj kasi i fiskalnom printeru
- Obračun izvršenih usluga
- Promocija lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Upotreba informaciono-komunikacione tehnologije

3.5. GRUPA POSLOVA: ADMINISTRATIVNI POSLOVI

3.5.1. Ključni posao: Vođenje radne dokumentacije

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Vodi evidenciju o sprovođenju higijenskih mjera u **prostorijama apoteke**
Prostorije apoteke: oficina, apotekarska laboratorija, materijalka, prostorija za pranje posuđa, kancelarija, soba za dežurstvo, podrum i tavan
- Vodi dnevnu evidenciju očitanih vrijednosti ambijentalnih uslova u prostorijama apoteke
- Vodi dnevnu evidenciju (očitanih) vrijednosti temperature rashladnih uređaja u hladnom lancu
- Vodi evidenciju o servisiranju i održavanju aparata u apotekarskoj laboratoriji
- Vodi laboratorijski dnevnik u pisanoj i elektronskoj formi pri izradi magistralnih lijekova
- Vodi evidenciju o brojnom stanju recepata u odnosu na dnevnu i mjesečnu specifikaciju
- Vodi pisanu i elektronsku evidenciju stanja lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda po količini i asortimanu
- Vodi knjigu rokova lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Vodi evidenciju o povraćaju i otpisu lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda i ambalaže u odgovarajućoj formi
- Vodi evidenciju o farmaceutskom otpadu u apoteci
- Izrađuje zapisnik o neslaganju količina lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda, u cilju izvještavanja nadređenog

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Upotreba informaciono-komunikacione tehnologije
- Vođenje evidencija i radne dokumentacije

3.6. GRUPA POSLOVA: POSLOVI RUKOVOĐENJA

- Nema poslova rukovođenja

3.7. GRUPA POSLOVA: NADZOR RADA

- Nema poslova rukovođenja

3.8. GRUPA POSLOVA: OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA

3.8.1. Ključni posao: Sprovođenje postupaka za kontrolu kvaliteta rada

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Izvršava poslove i radne zadatke, u skladu sa važećim zakonskim propisima, standardima kvaliteta, dobrom apotekarskom praksom i dobrom praksom u distribuciji lijekova
- Vršiti provjeru roka trajanja, na način da izdati proizvod bude u roku upotrebe do završetka terapije, ukoliko je to moguće predvidjeti
- Vršiti kontrolu rokova trajanja u odnosu na knjigu rokova
- Izdvaja za rashod lijekove, medicinska sredstva i druge proizvode za koje je utvrđeno da su neispravni, isteklog roka trajanja i sumnjivog kvaliteta
- Vršiti provjeru ispravnosti signatura na stolicama nakon punjenja farmaceutskom supstancom kao i označavanje na vidnom mjestu, svih potrebnih podataka o toj supstanci
- Kontrolira ispravnost aparata i pribora u apoteci, u skladu sa preporukama i uputstvima proizvođača
- Kontrolira termine redovnog baždarenja mjernih instrumenata u cilju informisanja nadređenog
- Vršiti pranje laboratorijskog posuđa, u skladu sa utvrđenom procedurom
- Prijavljuje nedostatke koji ukazuju na potencijalni nezadovoljavajući kvalitet lijekova, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Demonstrira upotrebu medicinskih aparata i ostalih proizvoda, u skladu sa preporukama i uputstvima proizvođača, po zahtjevu pacijenta/ korisnika usluge
- Informira se o inovacijama na tržištu, u cilju unapređenja kvaliteta rada

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Standardi, procedure i propisi u farmaciji

3.9. GRUPA POSLOVA: ODRŽAVANJE I POPRAVKE

3.9.1. Ključni posao: Osnovno održavanje aparata i pribora za rad

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Pravilno koristi aparate i pribor, u skladu sa uputstvom proizvođača
- Vrš redovno čišćenje aparata i pribora za rad, prije i nakon korišćenja, u skladu sa uputstvom proizvođača
- Vrš kontrolu ispravnosti aparata i pribora za rad, prije započinjanja radnog procesa
- Vrš prijavu kvara na aparatu nadređenom
- Obilježava na vidnom mjestu, da je aparat u neispravnom stanju
- Vrš pripremu i slanje aparata na servisiranje, u skladu sa uputstvima proizvođača

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Način korišćenja i održavanja aparata i pribora za rad
- Način odlaganja aparata i pribora za rad

3.10. GRUPA POSLOVA: KOMUNIKACIJA

3.10.1. Ključni posao: Obavljanje komunikacije sa saradnicima, nadređenima i dobavljačima

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Uspostavlja komunikaciju sa saradnicima, nadređenima i dobavljačima, u cilju obezbjeđivanja potrebnih resursa za rad, koristeći stručnu terminologiju
- Uspostavlja komunikaciju sa saradnicima, nadređenima i dobavljačima, u cilju planiranja rasporeda radnog vremena i korišćenja odmora
- Obavlja komunikaciju sa saradnicima telefonom, u pisanoj formi, elektronskom poštom ili lično, koristeći pravila poslovne komunikacije
- Osigurava sigurnost i povjerljivost podataka, u skladu s dogovorenim protokolom o radu
- Izvještava nadređenog o završenom poslu i nepravilnostima u radu ili o problemima u radu, koristeći stručnu terminologiju i pravila poslovne komunikacije

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Poslovna komunikacija
- Primjena stručne terminologije
- Upotreba informaciono-komunikacione tehnologije

3.10.2. Ključni posao: Obavljanje komunikacije sa pacijentima/ korisnicima usluga

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Komunicira sa pacijentima/ korisnicima usluga pružajući odgovarajuće, jasne, objektivne i istinite informacije ne dovodeći u zabludu opštu javnost i pacijenta/ korisnika usluge
- Komunicira sa pacijentima/ korisnicima usluga, koristeći stručnu terminologiju i pravila poslovne komunikacije
- Komunicira sa pacijentima/ korisnicima usluga pri obilježavanju svjetskih dana borbe protiv različitih **bolesti i pojava**

Bolesti i pojave: dijabetes, HIV, pušenje, narkomanija i dr.

- Komunicira sa pacijentima/ korisnicima usluga, poštujući Etički kodeks i dobru apotekarsku praksu
- Komunicira sa pacijentima/ korisnicima usluga poštujući njihovu privatnost i čuvanje medicinske tajne
- Komunicira sa pacijentima/ korisnicima usluga tokom sprovođenja anketa u cilju prevencije bolesti

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Sastav, indikacije i djelovanje lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Interakcije, kontraindikacije i neželjena dejstva lijekova sa režimom izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava i ostalih proizvoda
- Poslovna komunikacija
- Primjena stručne terminologije
- Poznavanje stranog jezika

3.11. GRUPA POSLOVA: OČUVANJE ZDRAVLJA I OKOLINE

3.11.1. Ključni posao: Sprovođenje postupaka i mjera za zaštitu na radu

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Sprovodi propise i mjere iz oblasti zaštite zdravlja, i bezbjednosti na radu
- Preduzima sve korake da obezbijedi siguran sistem rada u domenu svojih nadležnosti
- Identifikuje sve opasnosti iz procesa rada u svom zanimanju i umanjuje rizike za nastanak povreda na radu, kao i profesionalnih oboljenja
- Pravilno koristi aparate, laboratorijsko posuđe, pribor i supstance, prema utvrđenoj proceduri i uputstvima proizvođača
- Primjenjuje higijensko-tehničke mjere zaštite u prometu lijekova na malo i veliko
- Koristi zaštitna sredstva i opremu pri radu, u skladu sa standardima i uputstvima proizvođača
- Bezbjedno odlaže lijekove, medicinska sredstva i druge proizvode visokog rizika po zdravlje
- Sprovodi mjere zaštite za bezbjedan rad i sprečavanje manje ili veće havarije
- Pruža prvu pomoć saradniku u slučaju povrede na radu, u skladu sa procedurom

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Mjere higijensko-tehničke zaštite za rad u prometu lijekova na malo i veliko
- Zaštitna sredstva i oprema
- Osnove pružanja prve pomoći

3.11.2. Ključni posao: Sprovođenje postupaka i mjera za zaštitu zdravlja i okoline

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava:

- Sprovodi preventivne mjere za očuvanje sopstvenog zdravlja, zdravlja svojih saradnika i pacijenata/ korisnika usluga
- Sprovodi preventivne mjere pri radu sa supstancama koje su opasne po zdravlje
- Održava radni prostor čistim i urednim prije početka i nakon završenog posla
- Sortira različite vrste otpadnog materijala na odgovarajući način i u skladu sa propisima o zaštiti životne sredine
- Obilježava i odlaže otpad na odgovarajući način i za to predviđeno mjesto u skladu sa propisima o zaštiti životne sredine
- Odlaze izdvojeni i na propisan način obilježen farmaceutski otpad na za to predviđeno mjesto
- Osigurava poštovanja zakonske regulative i propisa iz oblasti zaštite životne sredine

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Vrste profesionalnih oboljenja
- Značaj očuvanja životne sredine
- Ekološki standardi za odlaganje otpadnog materijala
- Farmaceutski otpad

4. OSTALE INFORMACIJE O ZANIMANJU

Sektor i podsektor prema NOK-u	Sektor: Zdravstvo i socijalna zaštita Podsektor: Zdravstvo
Šifra i naziv zanimanja ili grupe zanimanja prema SKZ/ ISCO-u	3213 Farmaceutski tehničari i pomoćnici
Tipično radno okruženje i uslovi rada	Farmaceutski tehničar u prometu lijekova i medicinskih sredstava obavlja posao u apoteci, apotekatskoj laboratoriji i veledrogeriji, u zatvorenom prostoru, a veći dio radnog vremena provodi u stojećem položaju. Pri radu sa različitim supstancama, neophodno je korišćenje zaštitne opreme i primjena propisa o zaštiti na radu. Određene poslove obavlja samostalno, a neke pod neposrednim nadzorom farmaceuta, koji posjeduje važeću licencu za samostalno obavljanje farmaceutske djelatnosti.
Srodna zanimanja	Farmaceutski tehničar u farmaceutskoj proizvodnji i laboratoriji
Ostale informacije	

5. REFERENTNI PODACI

Naziv dokumenta: Standard zanimanja Farmaceutski tehničar/ Farmaceutska tehničarka u prometu lijekova i medicinskih sredstava

Kod dokumenta: SZ-090141-FTPLJ

Datum usvajanja dokumenta: 11. februar 2020. godine

Sjednica nadležnog Savjeta na kojoj je dokument usvojen: II sjednica Savjeta za kvalifikacije

Radna grupa za izradu dokumenta:

1. Snežana Stanković, diplomirani farmaceut, rukovodilac Sektora farmaceutske zdravstvene zaštite, Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore „Montefarm“; predsjednik izvršnog odbora, Farmaceutska komora Crne Gore
2. Milena Marić, diplomirani farmaceut, Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore „Montefarm“
3. Sonja Bulajić, diplomirani farmaceut – medicinski biohemičar, referent u Odjeljenju za izdavanje dozvola za uvoz/ izvoz, sertifikata i mišljenja, Agencija za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore
4. Irena Vučinić, farmaceutski tehničar, PZU apoteka Benu
5. Ana Čabarkapa, doktor farmacije (dr pharm), PZU apoteka Benu
6. Dragana Vučetić Krsmanović, doktor farmacije (dr pharm), farmaceut-upravnik apoteke, „Apoteka Lukić“ Podgorica
7. Prof. dr Zorica Potpara, vanredni profesor, rukovodilac studijskog programa Farmacija, Univerzitet Crne Gore, Medicinski fakultet
8. Maja Jovanović Đurašković, doktor farmacije (dr pharm), nastavnik, JU Stručna medicinska škola Podgorica
9. Marina Lipovac Pavićević, diplomirani farmaceut, nastavnik, JU Stručna medicinska škola Podgorica

Koordinator:

Jadranka Radunović, diplomirani inženjer hemijske tehnologije, samostalni savjetnik I, JU Centar za stručno obrazovanje Crne Gore

Ostale informacije:

Lektura: Magdalena Jovanović, samostalni savjetnik I za odnose sa javnošću, organizaciju događaja i lektorisanje, JU Centar za stručno obrazovanje

Dizajn i tehnička obrada: Danilo Gogić, savjetnik I – administrator, JU Centar za stručno obrazovanje

Dokument je rađen u okviru IPA Projekta „Razvoj kvalifikacija stručnog obrazovanja u skladu sa potrebama tržišta rada“